

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

סכנו
להודות
כתבי רבינו
אליעזר פאפו
דע"א מו"ס
"פלא יועץ"
ועוד

פרשת ראה תשפ"ג

"את הברכה אשר תשמעו והקללה אם לא תשמעו." (יא כז-כח)

והקשי מבאר, דהנה ליה למימר: הברכה אם תשמעו. ואפשר שבא לרמוז כי טוב בעיני ה' לפתח פתח טוב לטובה.

או נאמר, אפשר שבא לרמוז כי אין ברכה גדולה ושקר טוב לצדיקים כמו מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פ"ד מ"ב) שמצוה גוררת מצוה ושקר מצוה מצוה. כי יפה שעה אחת של תורה ומצות בעולם הזה מקל חיי העולם הבא (שם פ"ד יז), אשר בזה פרשתי פונת הקתוב (תהלים לו ח-י) "מה יקר חסדך אלקים ובני אדם בצל כנפיה יחסיין". ירויין מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם. כי עמד מקור חיים בארץ נראה אור", דהפגנה, "מה יקר חסדך אלקים", חסד גדול ויקר והוא מה ש"ובני אדם בצל כנפיה יחסיין", התלהבות ודבקות בך בקדשתך, ובה "ירויין מדשן ביתך" שהוא מ"ס הרבוי, יותר מדשן ביתך תענוגי עולם הבא. ועוד, "יקר חסדך" מה שאתה "ונחל עדניך תשקם", שזוכים שבר טוב בגן עדן מאחר "כי עמד מקור חיים בארץ נראה אור", כי אלקלא הקדוש ברוך הוא עוזרו לאדם, אינו יכול כנגד יצר הרע (עי' סוכה נב), ואף כי מידו הכל אפלו הכי נותן שבר טוב לצדיקים. וזה אמרו "את הברכה" היותר גדולה הוא "אשר תשמעו", ששבר מצוה מצוה.

או נאמר על פי מה שחקרו המקורשים (רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"א) על יעודי שבר מצות בהאי עלמא בגשמיות, ואחד מן התרוצים הוא כי היעודים אינם שבר מצות, רק שהיעודים הם כדי שיהיה להם ישוב אשר בזה יוכלו לשמר משמרת ה'. ואפשר זה אחד מן התרוצים בא לרמוז הקתוב, "את הברכה" הקתובה בספר הזה, הטעם הוא "אשר תשמעו", כדי שיהיה להם ישוב טוב לשמע אל מצות ה' אלקיכם.

"ואכלתם שם לפני ה' אלקיכם ושמתם בכל משלח ידכם אתם ובתיכם אשר ברכה ה' אלקיך. לא תעשון ככל אשר אנהנו עושים פה היום איש כל הישר בעיניו." (יב ז-ח)

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (חולין קמב). שבר מצות בהאי עלמא ליבא, היום לעשותם ומחר לקבל שכרם ופרי מעלליהם יאכל (עירובין כב). ובכן ירבה לשלח והלך לפניו צדקו ומעשים טובים, וכאשר יבוא אל המנוחה ויגידו לו עליו יעמוד להלך לקדו יתמין ישמח לבו ויגל בכבודו כאשר ימצא די מחסורו אשר יחסר לו, והיה מן הטוב והוא יגיע גם לאשתו ונותן בית תחילת שלל דפולגן בהדיהו (סוטה כא). ואל יאמר אדם לריו יגמתי לתהו והכל בחי כליתי כי מה יספיק וריו קלילא לאורחין רחיקא. אין הדבר כן כי הן הברכה שורה בכל מעשה המצות כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (עי' פסחים פז) על פסוק (הושע י יב) "וירעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד" אדם זרע כוח חטים ומוציא פמה זורים, ואף שאנחנו מכנים שבר עולם הבא בשם אכילה אין הדבר כן אלא השקר טוב לצדיקים הוא "ויתנו את האלקים ויאכלו וישתו" (שמות כא יד) מה שנגמרים מזיו השכינה ולא בהיל לאסתבוליה פאלו אכלו ושתו.

ואפשר זה רמז הקתוב "ואכלתם שם" שהוא עולם הבא כי עולם הזה מקנה בשם פאן כמו שאמרו (ברכות לג) היום פאן, ומחר לקבל שכרם. "לפני ה' אלקיכם ושמתם בכל משלח ידכם" מצות ומעשים טובים, "אתם ובתיכם" ביתו זו אשתו, "אשר ברכה ה' אלקיך" תוספת מרבה על העקר. "לא תעשון ככל אשר אנהנו עושים פה היום" בעולם הזה שכל תענוגיו הכל הולך אחר הפה, אלא "איש כל הישר" מה שהולך בדרך הטוב והישר והיה שקרו "בעיניו", צדיקים וישיבים ונהנים מזיו השכינה.

או נאמר "לא תעשון ככל אשר אנהנו עושים פה היום איש כל הישר בעיניו". כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הפחלה אשר ה' אלקיך נותן לך". הנה עצת היצר הרע הוא שיחשב כי עולם הזה הוא יתד התקועה ואין זכרון ליום המות, ועל ידי זה מרעה אל רעה יוצא, וריו גרמא דעציראה בעבבות משיחא וגם בעולם הבא לא יהיה לו מנוחה.

ואפשר זה רמז הקתוב "לא תעשון ככל אשר אנהנו עושים" מעשים אשר לא יעשו, והכל הוא בקשבת פה היום" כי לו לעולם חסן ולא ימות לעולם, ועל ידי זה "איש כל הישר בעיניו" שיעשה מה שלבו חפץ, וזה גרמא בגמיון "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה" לעולם הבא, "ואל הפחלה" להביא לימות המשיח.

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום. והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים וכו'." (יא כז-כח)

הנה ימים באים ומי אלו, אשר הם ומי חפץ, ומי רצון, לעתה לרצות ולפנים, קחו עמכם דברים וישבו אל ה' באשר החי יתן אל לבו כי בא מועד, יום אדיר בימי שנה הוא ראש השנה אשר בו שלשה ספרים נפתחים: צדיקים נכתבים לחיים ורשעים נכתבים למיתה (ראש השנה טז). והמקורשים חקרו על זה, כי עינינו הרואות פמה רשעים שליו עולם קתוב ביה שנתות אין חולה מהם, וקמה צדיקים אין משלימים שנתם ונחיו על משבנותם, ואיך יתקומו שני קתובים הללו? אלא דלאו ביהי גופא אתמר אלא ביהי דנשמתי אתמר (עי' ספר הבתים שערי תשובה שער שני). דאם לא כן, בכל שנה ושנה היה דור שכלו ובאי והיה בא משיח, מאחר כי "יתמו חטאים מן הארץ" (תהלים קד לח), ולא חזונו כי האי סימנא.

ואף אם נאמר כי רשעים נכתבים ונחתמים למיתה ולא ימותו בבת אחת כי אם בזה אחר זה, ולמאי דביני ביני בכל יום יצרו מתגבר ומחטיא, והן הן המסכים המבדילים וגורמים בעבבות משיחא, הא לאו מלתא היא, כי אם רשעים ימותו ויתמו חטאים על ידי זה ורשעים עוד אינם, כי אימות קנות מונע האדם לחטוא כמו שכתבו המקורשים (החיד"א ביוסף תהילות שם) על פסוק (תהלים ט יז יח) "נודע ה' משפט עשה בפעל בפיו נוקש רשע הגיון סלה. וישבו רשעים לשאולא כל גזיים שכחי אלקים", שאם "נודע ה' משפט עשה" אשר "בפעל בפיו" תבך "נוקש רשע" ויכאל פרי חטאתו, על ידי זה "הגיון סלה" וימנעו מלחטוא, אמנם אם אין שטן ואין פגע רע במעשיהם של רשעים, אלא "ישבו רשעים לשאולא" שיקבלו ענשם בעולם הבא, על ידי זה "שכחי אלקים", באפן כי מקל הדודים הוא מוכרח, מוכרח כי עקר החיים והמנות הלא המה לפי מעשיו של אדם, כי מעשיהם של צדיקים חיים הם, וההפך - רשעים בחייהם נקראים מתים (ברכות יח). וכל אדם לפי קנתו ודבקותו בה' תהיה לו לעזר ולהועיל, שהיה לו עזר אלקים לשנה הבאה כן ירבה וכן יפריץ את מצות ה', וההפך להפך בר מנו, מרעה אל רעה יוצא וקבד עליה פשעה בדרך של יצר הרע, היום אומר לו עשה כד וכו' עד שאומר לו עבד עבודה זרה (שבת קה).

ואפשר זה רמז הקתוב "ראה" נוטריקון ראש השנה אלו, "אנכי" נוטריקון אמירה נעימה ב'תיבה יתיבה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שם קה). ובא הרמז, כי בימי אלו וראש השנה צריך אמירה נעימה קחו עמכם דברים, מפני בתיבה יתיבה - ספרים נפתחים, והדר מפרש "נותן לפניכם היום" דא ראש השנה (עי' זוהר ח"ג רלא), "ברכה וקללה" הינו ספרי חיים וספרי מתים נפתחים, ומנות חיים הנזכרים אינו בפשוטו, אלא "את הברכה" דהינו המתים, הנקנה הוא חיים אמתיים "אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וכו'", "הקללה" דהינו המיתה, הנקנה הוא מיתה נצחית, והינו "אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום", ומן הקל יבוא אל החומר עד אשר יבוא לגדר "ללכת אחרי אלהים אחרים וכו'".

או נאמר, "אנכי" נוטריקון - באב א"ת בן ירצה, כי באשר יסר איש את בנו בודאי הוא לטובתו, ואפלו אם רעה בעיני הבן, צריך לחשב ולומר גם זו לטוב. וזה אמרו "דא אנכי", באב את בן ירצה ומה' יבוא הטוב, ויבוא תדעון כי אשר "נותן לפניכם היום ברכה וקללה", בין ברכה בין קללה הכל הוא "את הברכה", אלקים השבא לטובה.

או נאמר לישב הדקדוק הנראה לעינינו, כי פתח בלשון יחיד וסיים בלשון רבים. ואפשר שבא הרמז שבשביל יחיד יכול להיות גורם שפע וברכה לכל העולם, כמו שאמרו (תענית כד) כל העולם כולו נאז בשביל חנינא בני ובשביל יחיד יכול לגרם קללה לכל העולם, כמו שאמרו הקתוב (קוהלת ט יח) "וחוטא אחד יאבד טובה הרבה".

או נאמר שערך פתח יצר הרע אל האדם הוא בהראותו תאוות עולם הזה פרט למזון, כי תאוה הוא לעינים. ולזה יש תשובה, כי הקדוש ברוך הוא מלך גדול ונורא ואמירת גבוה ממסירת הדין. וזה אמרו "ראה אנכי", מי אנכי מלך רם ונשא שומר הבטחתו לישאל אל כלו "נותן לפניכם היום ברכה וקללה", שבר טוב לצדיקים וענש רע ומר לרשעים.

או נאמר "ראה" לשון יחיד, יחיד בדורו, השורדים אשר ה' קורא. "אנכי", מי אנכי מלך רם ונשא אשר מזה מנשף אהבת ויראת הרוממות, אבל אשר אני "נותן לפניכם" הן רבים לעיני כל ישראל, "ברכה וקללה" אהבת השקר ויראת הענש, כי לא כל מוזהא סביל אהבת ויראת הרוממות.

ידוע רעת המותרות כי רבה, אם במקבל ומשמה מנפש ועד בשר וכלה, שאם אוכל ושותה הרבה, ראשו ואיבריו כבדים עליו וכמה חלאים יכול לגרם לעצמו. וכן אם הולך על גחון אחר מאכלים טובים ותענוגות בגניאדם, ואחר מלבושים נאים ודירות נאות ועליות מרוחות ומצירות ומקירות, עובר על כל תשחית, ומה גם אם מוציא יותר מקדי כחו וברכת ה' אשר נתן לו, שגורם רעה לעצמו ויכול לבוא להיות לזוה ואינו משלם ולהיות גוזל וחומס, חס ושלום.

ואף אם חננו ה' עשר ראוי לחוס על ממונו, שהתורה חסה על ממונם של ישראל (ר"ה כז), וצדיקים חביבים עליהם ממונם יותר מגופם, לפי שאין פושטין דיהם בגזל (חולין צא), שבזמן שאדם מתלמד ללכת בגדולות ובגפלאות, אם יבואו עליו ימי הרעה, חס ושלום, שגלגל הוא שחוזר בעולם, יהיה מקרה לעשות עול וכל מום רע גדי לבקש למודו, כמו שאמרו גבי בן סורר ומורה (סנהדרין עב), אבל המתלמד במדת ההסתפקות ומסתפק במועט, כל ימיו טובים, ואותו המורה, שמוציא לבטלה והולך לאבוד, אם היה נותנו לצדקה מה טוב חלקו ומה טוב חליפתו, ואף אם מרבה ומפליא לעשות צדקות ומעשים טובים, לא מפני זה התר לו להשליך מעותיו לאבוד, שעדין לא השירו העניים.

ונוסף גם הוא בענין האכילה, שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שקל מה שאוכל בימי החל יותר על כדי צרכו להיות בריא לעבודת השם ויתברך, מוסיף כח בסטרא אחרא וביצר הרע להחטיאו ומאבד הזמן יקר הערך להרויח יותר, וזמן אחר לבל יותר, וזמן אחר להוציא יותר. וכמה טרח צריך כדי להרויח וטרח לתקן וטרח להוציא מן הגוף, וכל ההנאות ותענוגי העולם הזה הכל הכל ודעות ורווח, הכל הכלים שאין בהם ממש, הטעאות היצר הרע וסמיית עינים.

מי האיש החפץ חיים, לו בכח יגבר על יצרו, יתגבר ויסתפק במועט באכילה ושתיה פחות ממה שיש לו, וכן במלבושים ודירות יבחר לו דרך אמצעי בברכת ה' אשר נתן לו, ולא ילך אחר המותרות, והמותר יתן לצדקה לעמלי תורה וימנה לו חיי העולם הבא. וכן מצונו בדרך, מלך ישראל, שאמר (דברי הימים א' כב, יד) והנה בעניי הכינותי. ופרשו רבותינו זכרונם לברכה (ירושלמי פאה פ"ד ה"ב), שמה שהיה מצמצם בהנאות ותענוגי מלכים, היה מפרש לבניו בית המקדש ואסף הון רב. אף אנו גמי תנינו (אבות א, ה) יהי ביתך פתוח לרוחה ויהיו עינים בני ביתך. ופרשו המפרשים שבדי שתוכל לעשות שיהיה ביתך פתוח לרוחה, צריך שתנהיג את בני ביתך להסתפק במועט פעניים, ואם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך.

וכן בברכות פרוש המלות (ש"ע או"ח ה א), החי יתן אל לבו כי הוא מקבץ למלך הכבוד נכח פני ה', כמשמעות לשון הברכה שמדבר לנוכח ואומר 'ברוך אתה', וכן תרדה ילבש. ולא יקרב לברך כי אם ביראה ואהבה ושמחה רבה על שזכה לכה, כי זה חסד גדול יותר מחיים, כמו שפרשו המפרשים (אלשיך הק) על פסוק (תהלים סג, ד) "כי טוב חסדך מחיים", ומה הוא החסד שהוא טוב מחיים "שפתי ישבחונך" מה ששפתי עני ודל ישבחוך לך מלך אים ונזרא רם ונשא. ובהיותו מכון פרוש המלות, מצוה גוררת מצוה שיתעורר לברך ביראה ואהבה ושמחה רבה כדת מה לעשות. אסור לעסוק בשום עסק, אפלו כל דהוא, בהיותו מקבץ, כגון לובש מלבושיו או הולך אנה ואנה, או מנגב ידיו וכדומה, לא תהא נזאת לברך ה' דרך עראי, כי עברה גוררת עברה לברך בלא פונה, ובדילוג תבות ואותיות, ובהפוך סדרן ושגיאות מי יבין.

ויותר רע נמה, אם באמירת הברכות ותפלות יתן בקולו קול הרמז הרומז על האר"ש, ואם יציר האדם בדתו אמירת אותה ברכה או תפלה בלעז בהיותו גוער בברו בקול עז, בעיניו יראה איך הוא מחזק ואיטולולא וכדי בזיון וקצף אם יעשה כן בפני הדיוש, על אחת כמה וכמה בפני מלך הכבוד. לכן יחדד האיש וילפת, ויברך ברכותיו בקביעות אות באות תבה בתבה ככונת הלב פאשר יאות. ויגדר גדול, לברך מתוך הספר או בעינים סגורות, אז הברכות והתפלות יהיו למאורות.

ויבדא שאין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו, וקמי שמאי גליא שאנחנו כשבורים מחמת טרדות הזמן ומחמת עונותינו שהם מונעים הטוב ממנו עד שאין אנחנו יכולין לכון בתפלות וברכות ואזכרות כדת מה לעשות, מכל מקום חייבא רמיא עלן להתחזק ולבחר הרע במועט, לפחות לומר התפלות והברכות פתקונן בשפה ברויה אות באות. ועוד מעט יתחזק לכון פרוש המלות, ועוד מעט יתחזק לכון בהזכרת ה'. ואם לא יוכל לעשות כן בכל ברכה ובכל הזכרת ה', לא ימנע לכון ביום שיוכל ובפעם שיוכל ובהזכרה שיוכל, הכל עולה לחשבון.

וזה כלל גדול בכל מיילי דיראת שמים, שלא יאמר האדם דבר זה קשה עלי ולא אוכל לעמוד בו, אם כן למה לי להטריח עצמי לעשותו פעם בייבל מאחר שעל הרוב לא אוכל לעשותו, לא זו הדרך ליראי ה', הא למה הדבר דומה, למי שרואה בעצמו שאינו יכול להרויח אלה אלפים דינרי זהב האם מפני זה ימנע להשתדל להרויח זהוב אחד, או מי שחטא למלך ונתחייב מאה מלקיות האם יאמר אם כן אחטא עוד ואלקח מאה ואחד, זו הדרך שזויות, רק כל אשר בכחו לעשות יעשה, ויקבל שכר טוב בעמלו, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים.

ספר ההכנה לחודש אלול וימים נוראים
ניתן להשיג במכון "אורות פלא"
ירושלים
בטל: 02-6413780

בית תפילה
ספרו של רבינו אליעזר פאפו זיע"א
עם הוספות מכתב יד המחבר
בהוצאה מפוארת עם ציונים
מקורות והוספות רבות.
להשיג בחנויות הספרים
ובפלאפון 052-7674242

